

Forslag

til

Lov om universiteternes udbygning.

Fremsat den 15. marts 1968 af *undervisningsministeren*.

§ 1. Undervisningsministeren bemyndiges til indtil 1. april 1976 til udbygningen af universiteterne i København, Odense og Århus at anvende et samlet beløb på 1.250 mill. kr.

§ 2. I folketingsåret 1968-69 fremsættes der for folketinget lovforslag om, hvor den fremtidige udbygning af Københavns universitet skal gennemføres og om erhvervelse af de dertil fornødne arealer.

Stk. 2. Undervisningsministeren bemyndiges til at videreføre forberedelsen og gennemførelsen af allerede projekteret eller planlagt udbygning af Københavns universitets lægevidenskabelige og matematiske-naturvidenskabelige fakulteter.

§ 3. Lovforslag om de bevillingsmæssige rammer for universitetsudbygningen efter 1. april 1976 fremsættes for folketinget senest i folketingsåret 1974-75.

Bemærkninger til lovforslaget.

I folketingssamlingen 1965-66 (F.T. 1965-66 sp. 3852-57 og 4439-79. Tillæg A. 1965-66 sp. 2073-2106) blev der fremsat et forslag til lov om centre for høgere uddannelser. Lovforslaget blev ikke færdigbehandlet, da man ønskede at afvente den planskitse for de høgere uddannelsers udbygning, som Planlægningsrådet for de høgere uddannelser var gået i gang med at udarbejde. Den af folketingsudvalget afgivne beretning af 30. september 1966 er neden for optrykt som *Bilag 1*.

Lovforslaget blev genfremsat i uændret skikkelse i folketingssamlingen 1966-67 (F.T. 2. samling 1966-67 sp. 140-144 og 968-1014. Tillæg A. 1966-67 sp. 1243-1286), men ikke færdigbehandlet, da planlægningsrådet endnu ikke havde afsluttet arbejdet med planskitserne. Den af folketingsudvalget afgivne beretning af 2. oktober 1967 er optrykt som *Bilag 2*.

Det nævnte lovforslags § 2 havde følgende ordlyd: „Lovforslag om de bevillingsmæssige rammer for udbygningen af universiteterne i København, Odense og Århus fremsættes for folketinget senest i folketingsåret 1967-68“, og med det foreliggende lovforslag stilles der nu forslag om opstilling af de for en udbygning af universiteterne i København, Odense og Århus fornødne økonomiske rammer.

Lovforslaget og bemærkningerne dertil er udarbejdet på grundlag af det i løbet af 1967 fremkomne materiale: 1) Den af Dispositionsplanudvalget for Københavns universitet afgivne betænkning om Københavns universitets udbygning (betænkning nr. 451), 2) den af Planlægningsrådet for de høgere uddannelser udarbejdede Skitse for de høgere uddannelsers udbygning i tiden indtil 1980, 3) planlægningsrådets indstilling af september 1967 vedrørende udbygningen af universitetskapaciteten øst for Store Bælt og 4) den af Aarhus universitets dispositionsplanudvalg udarbejdede rapport af 31. oktober 1967.

Almindelige bemærkninger.

Ved lov nr. 190 af 4. juni 1964 om oprettelse af et universitet i Odense bemyndigedes undervisningsministeren til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger med henblik på oprettelsen af et universitet i Odense samt til at etablere et permanent planlægningsudvalg med den opgave at yde vejledning ved planlægningen af den videre universitets- og læreanstaltsudbygning.

I bemærkningerne til forslaget til nævnte lov blev bl. a. anført følgende:

„I 1963-64 er ved de to universiteter tilsammen indskrevet over 17.000 studerende. Den gennemsnitlige størrelse af de dimittendårge, som ligger til grund for dette antal studerende, har været ca. 5.500. En forøgelse af det årlige antal nye studenter til 13-15.000 må antages at få mere end en fordobling af det nuværende antal universitetsstuderende til følge, således at der i løbet af 1980'erne efter alt foreliggende vil være behov for i hvert fald 34-35.000 studiepladser, alt forudsat at man ønsker at opretholde den frie studieadgang til vore universiteter. Forudsættes i den fremtidige planlægning Københavns universitet indrettet efter en kapacitet på ca. 12.000 som den mest hensigtsmæssige for dette universitet, de historiske og pladmæssige forhold taget i betragtning, og Aarhus universitet til ca. 5.000 studerende som den størrelse, dette universitet og universitetsplanlægningsudvalget finder den mest hensigtsmæssige for dette, vil der til sin tid være et behov for ca. 17-18.000 studiepladser ud over de i dag bestående universiteter. Da en række forhold taler for, at kommende nye universiteter bør planlægges efter en størrelsesorden som gældende for Aarhus universitet eller efter en kapacitet på ca. 5.000 studerende, kan der således — udover Odense — påregnes et behov for yderligere 3 universiteter inden udgangen af dette århundrede, hvor Danmarks befolkningstal formentlig vil være nået op på ca. 6 millioner“.

„Efter regeringens opfattelse peger det foreliggende materiale og de foreliggende oplysninger således i retning af, at der udover Odense universitet bør etableres yderligere 3 universiteter i de kommende årtier. Selv om endelig stillingtagen ikke kan ske på indeværende tidspunkt, bør denne målsætning indgå i planlægningsudvalgets arbejde.“

Det folketingsudvalg, som behandlede lovforslaget, sluttede sig til disse betragtninger, og i sin betænkning af 22. maj 1964 udtalte udvalget bl. a.:

„Udvalget kan tilslutte sig, at det i dag foreliggende materiale peger i retning af etablering af yderligere 3 universiteter i de kommende årtier, men at der ikke kan tages endelig stilling til hele dette spørgsmål, før nærmere undersøgelser er foretaget af planlægningsudvalget. I overvejelserne af disse spørgsmål bør efter udvalgets opfattelse naturligt indgå hensynet til, at der sikres en rimelig balance mellem landsdelene ved placeringen af nye højere uddannelsesinstitutioner.“

Udvalget gav endvidere udtryk for ønsket om, at

overvejelserne vedrørende placeringen af de nye universiteter blev fremmet mest muligt.

Bl. a. med henblik herpå nedsatte den daværende undervisningsminister den 19. december 1964 under navnet *Planlægningsrådet for de højere uddannelser* det i § 3 i loven om oprettelse af et universitet i Odense hjemlede permanente planlægningsudvalg.

Den 4. november 1965 modtog den daværende undervisningsminister en henvendelse fra repræsentanter for de kredse, som arbejder for oprettelse af et universitet i det sydlige Jylland, hvori det indtrængende blev henstillet, at der endnu i folketingssamlingen 1965-66 blev truffet principiel beslutning om et sydjysk universitets geografiske placering.

Foranlediget af denne henvendelse og under henvisning til folketingsudvalgets nævnte ønske om at fremme overvejelserne om placeringen af de nye universiteter, anmodede undervisningsministeren den 8. november 1965 *planlægningsrådet* om at lade disse tilkendegivelser indgå i sine overvejelser af den fremtidige universitetsudbygning.

Planlægningsrådet, der i 1. halvdel af 1965 havde ført en generaldebat om de højere uddannelsers problemer og rådets opgaver samt behandlet spørgsmålet om tilgangen til de lægevidenskabelige fakulteter, var derefter gået i gang med at udarbejde en planskitse for de højere uddannelsers udbygning i perioden indtil 1980.

Efter modtagelsen af den foran nævnte henvendelse af 8. november 1965 samlede planlægningsrådet sine overvejelser om spørgsmålet om, hvor mange nye centre for højere uddannelser der måtte forudses oprettet, og hvor de i givet fald burde placeres geografisk. Den 7. december 1965 afgav planlægningsrådet en indstilling¹⁾, hvoraf det fremgik, at rådet — med undtagelse af ét medlem — havde fundet, at der inden år 2000 sandsynligvis ville være behov for oprettelse af 3 nye centre for højere uddannelser i henholdsvis Nordjylland, Sydjylland og på Sjælland, og at rådet énstemmigt gik ind for, at disse centre blev placeret ved Ålborg-Nørresundby, Esbjerg-Ribe og Roskilde.

Rådet ønskede dog at understrege, at påbegyndelsen af nye universiteter måtte ske successivt efter en nøje vurdering af de til enhver tid forhåndenværende undervisnings- og forskningskræfter og disses mest hensigtsmæssige udnyttelse og under hensyn til studentertilgangen i de forskellige dele af landet.

¹⁾ Optrykt som bilag 1 til forslag til lov om centre for højere uddannelser (F.T. Tillæg A, 2. samling sp. 1243-1286).

F. t. l. om universiteternes udbygning.

Som ledende hensyn ved opstillingen af en samlet plan for udbygningen af universiteter og højere læreanstalter har rådet fremhævet:

- 1) at hovedvægten lægges på, at der sikres en hurtig udvidelse af undervisnings- og forskningskapaciteten,
- 2) at nye centre for højere uddannelser ikke etableres, uden at der er rimelig sikkerhed for, at de på de undervisnings- og forskningsområder, de skal dække, kan opnå den fornødne høje standard,
- 3) at den samlede plan tilrettelægges på en sådan måde, at der tilvejebringes den bedst mulige dækning for samfundets samlede behov for akademisk uddannet arbejdskraft.

Indstillingen, suppleret med det bilagsmateriale, hvorpå den bygger, blev af planlægningsrådet samlet i et hæfte, som blev offentliggjort i slutningen af februar 1966. Eksemplarer blev samtidig tilstillet folketinget.

Med planlægningsrådets indstilling af 7. december 1965 fulgte bl. a. en redegørelse for det grundlag, hvorpå rådets indstilling var udarbejdet. I denne redegørelse hed det bl. a., at man i 1980 efter et forsigtigt skøn måtte regne med, at ca. 13.500 vil tage studentereksamen.

Dette tal må betragtes som et minimumstal. I Skitse for de højere uddannelsers udbygning finder planlægningsrådet det rimeligt at regne med en stærkere stigning i studenterproduktionen og har derfor opstillet to alternative prognoser, hvorefter der i 1980 kan forudses en studenterproduktion på henholdsvis 13.400 og 16.500. At stigningen vil blive kraftigere end forudset i 1965 sandsynliggøres i øvrigt af en af undervisningsministeriets økonomisk-

statistiske konsulent udarbejdet prognose for udviklingen indtil 1972, hvori studenterproduktionen i 1972 er beregnet til 13.000. Dette tal påregnes i planlægningsrådets to prognoser først nået henholdsvis i 1979-80 og i 1976.

Denne uoverensstemmelse mellem de af planlægningsrådet og de af undervisningsministeriets økonomisk-statistiske konsulent opstillede prognoser skyldes, at man ikke har anvendt de samme beregningsmetoder. Planlægningsrådets langtidsprognose bygger på størrelsen af de årgange, hvorfra eleverne i 1. gymnasieklasse skal komme, samt et skøn over, hvor stor en procentdel af disse årgange, der vil blive optaget i 1. gymnasieklasse (den såkaldte gymnasiefrekvens). Dette skøn over gymnasiefrekvensens udvikling bygger på den tendens, som har præget tilgangen til gymnasiet fra 1950 til 1965, idet planlægningsrådet dog har opstillet to udviklingsmuligheder. Alternativ I forudsætter, at tilgangen stiger med den samme procent af den aktuelle årgang hvert år (0,6 pct.), medens alternativ II forudsætter, at tilgangen hvert år stiger med samme procent af det foregående års tilgang.

Den økonomisk-statistiske konsultants korttidsprognose bygger på de elevårgange, som befandt sig i 1.-3. realklasse og 1.-3. gymnasieklasse i skoleåret 1966-67, samt på de i 1964-65 og 1965-66 konstaterede overgangsprocenter fra en klasse til den næste (f. eks. den procentdel af eleverne i 2. realklasse, der fortsætter i 1. gymnasieklasse det næste år).

I nedenstående tabel er foretaget en beregning af de til de to prognoser svarende gymnasiefrekvenser.

År	Planlægningsrådet		Den økonomisk-statistiske konsulent
	Alternativ I	Alternativ II	
1963		9,6	9,6
1964		10,3	10,3
1965		11,9	11,9
1966		13,0	13,0
1967	12,9	12,4	14,2
1968	13,5	13,1	15,9
1969	14,1	14,3	17,2
1970	14,6	15,0	17,5
1971	15,2	16,0	18,0

Som man vil se af ovenstående, stiger den beregnede gymnasiefrekvens i den økonomisk-statistiske konsultants korttidsprognose særligt kraftigt i 1968 og 1969. Dette skyldes, at der vil være en elevophobning i 2. realklasse i 1967 og 1968, og årsagen

hertil må søges i den ændrede optagelsespraksis i folkeskolen fra 1959.

Hvorvidt stigningstakten i den økonomisk-statistiske konsultants prognose vil fortsætte efter 1971, eller om der vil finde en afmatning sted, således at

man i 1980 kun når de af planlægningsrådet skønnede studentertal, er det i dag ikke muligt at udtale sig med sikkerhed om. Man må dog regne med, at der i slutningen af 1970'erne vil ske en forstærkelse i stigningen, da børn af forældre fra de store årgange i 1940'erne til den tid begynder at nå op i 18-19 års alderen, og at denne forstærkede stigning vil fortsætte ind i 1980'erne. Til sammenligning kan det anføres, at man i Norge og Sverige forventer, at 22 pct. af en årgang i 1970 vil tage studentereksamen fra det almene gymnasium, og i Norge regner man endvidere med, at 35 pct. af en årgang i 1985 vil tage studentereksamen.

Planlægningsrådet har i sit videre arbejde med beregningen af tilgangen til de højere uddannelser i tiden indtil 1980 taget sit udgangspunkt i studenterproduktionen. Rådet har ganske vist været opmærksom på, at andre uddannelser end gymnasiets — f. eks. højere forberedelseseksamen — i løbet af perioden vil blive adgangsgivende til højere uddannelse, men man har ikke haft muligheder for at beregne tilgangen ad disse andre veje. Rådet har derfor understreget, at tilgangen til de højere uddannelser beregnet på grundlag af studentereksamen må betragtes som et minimumsskøn.

Inden man kan tage stilling til, i hvilket omfang de højere uddannelser bør udbygges, må man danne sig et indtryk af, hvor mange der efter bestået studentereksamen vil søge højere uddannelse. En formodning om, at en mindre og mindre andel af studenterproduktionen søger højere uddannelse efterhånden som produktionen vokser, er blevet afkræftet, idet det af Skitse for de højere uddannelsers udbygning fremgår, at 77 pct. af de mandlige og 29 pct. af de kvindelige studenter i 1952 begyndte på en højere uddannelse, medens de tilsvarende procenter i 1965 var steget til henholdsvis 86 og 54. Planlægningsrådet har derefter beregnet tilgangen til de højere uddannelser og er nået til, at der i 1970 skal optages ca. 8.700 nye studerende, at tilgangen i 1975 vil blive på mellem 10.100 og 10.700, og at tilgangen i 1980 må anslås til mellem 11.500 og 13.600.

På grundlag af disse tilgangstal har man dernæst beregnet, hvor mange der i alt vil være indskrevet som studerende ved de højere uddannelsesinstitutioner i 1970, 1975 og 1980, samt hvor stort det samlede antal studerende ville være efter 1980, hvis den årlige tilgang af nye studerende fortsat ville være lige så stor som i 1980, og hvis studietidens længde og gennemførelsesprocenten forblev uforandret. Det samlede antal studerende er opgjort som følger: 1970: 47.000, 1975: 56.000, 1980: 62-68.000. Efter 1980: 68-80.000.

Til sammenligning kan anføres, at man i Finland forventer at have 75.000 studerende ved de højere uddannelsesinstitutioner i 1980, og at man i Norge regner med at have 90.000 studenter under uddannelse i 1985 fordelt med 65.000 eller 72 pct. ved de egentlige højere uddannelsesinstitutioner og 25.000 eller 28 pct. ved andre institutioner for videregående uddannelse. Jfr. side 26 i Skitse for udbygningen af de højere uddannelser, hvoraf det fremgår, at 70 pct. af studenterproduktionen i 1965 påbegyndte en højere uddannelse; af de resterende 30% blev hovedparten eller knapt $\frac{2}{3}$ optaget på seminarierne.

Planlægningsrådet har foretaget sine beregninger af antallet af studerende ved de højere uddannelser under den forudsætning, at den nuværende opbygning af de højere uddannelser og de nuværende studietider vil være gældende under hele perioden indtil 1980.

Rådet finder imidlertid, at den nuværende studiestruktur bør revideres, og at studietiden ved en række højere uddannelser er for lang. Rådet har derfor i skitsen stillet forslag om, at man undersøger mulighederne for at indføre kortere uddannelser, der ikke fører helt op til det nuværende kandidateksamensniveau, og man har samtidig foreslået indførelse af en organiseret videreuddannelse efter kandidateksamen med henblik på at sikre rekrutteringen af forskere og lærere til de højere uddannelsesinstitutioner. Rådet foreslår endvidere, at der åbnes muligheder for at gennemføre højere uddannelse i en friere fagkombination end hidtil kendt, og man stiller en række forslag, som sigter til dels at lette de studerende overgangen fra skoleuddannelse til højere uddannelse, dels at opnå en hurtigere udskillelse af de studieuegnede, herunder forslag om en organiseret studievejledning og -rådgivning.

Planlægningsrådet har henstillet, at disse forslag forelægges de højere uddannelsesinstitutioner, og undervisningsministeriet har fulgt denne henstilling og sendt den til institutionerne, der er blevet anmodet om at foretage en vurdering af forslagene og fremkomme med konkrete planer til deres gennemførelse.

Man må således forudse, at der kan ske en række ændringer inden for de højere uddannelser, som vil påvirke kapacitetsbehovet. Gennemføres der kortere uddannelser, og reduceres studietiden til kandidateksaminerne, medfører det, at de studerende vil optage plads på institutionerne i kortere tid og dermed et mindre kapacitetsbehov. På den anden side vil den intensivering af undervisningen, som kortvarige uddannelser og en almindelig reduktion af kandidatuddannelsernes længde forudsætter, kræve flere lærere og lokaler. Det samme vil en or-

ganiseret videreuddannelse af kandidater med særlige videnskabelige anlæg kræve. Tager man desuden i betragtning, at de studenterproduktionsstal og tal for tilgangen til de højere uddannelser, som planlægningsrådet har opstillet, er minimumstal — prognoser for tilgangen af studerende med anden foruddannelse end studentereksamen har som nævnt ikke kunnet opstilles — står man næppe over for en overvurdering, selv om planlægningsrådet opgør behovet for kapacitetsudvidelser og investeringer på grundlag af de eksisterende forhold inden for de højere uddannelser.

Planlægningsrådet opgør det samlede *investeringsbehov* for de højere uddannelser til mellem 3312 og 4050 mill. kr. i perioden 1967-68 til 1980-81 — bortset fra udgifter til grundkøb, midlertidige lokaler og universitetsbiblioteker. Investeringerne eksklusive de sidstnævnte udgifter foreslås fordelt således, at man i perioden 1967-68 til 1969-70 anvender 468 mill. kr. i overensstemmelse med de til dette formål på budgetoverslaget for treåret 1967-68 til 1969-70 afsatte beløb. I perioden 1970-71 til 1974-75 anvendes 1.300 mill. kr., medens investeringsbehovet i den sidste og med størst usikkerhed behæftede periode fra 1975-76 til 1980-81 anslås til mellem 1.544 og 2.282 mill. kr. (Samtlige beløb er beregnet på grundlag af byggeindex pr. 1. januar 1965: 143).

Foruden investeringsbehovet har planlægningsrådet også opgjort *behovet for lærere* ved de højere uddannelser. Af disse opgørelser fremgår det, at antallet af heltidsansatte lærere må forøges med 2.810 og antallet af deltidsansatte lærere omregnet til heltidsbeskæftigede med 2.035 indtil 1980. Hvis man hurtigt skal tilvejebringe et fuldt tilfredsstillende forhold mellem antallet af studerende og antallet af lærere, skal ca. halvdelen af de ovennævnte nye lærere ansættes allerede inden 1970.

Det vil imidlertid ikke være muligt at fremskaffe nye kvalificerede lærere i et sådant omfang. Planlægningsrådet har i skitsen foretaget beregninger over den forventede *kandidatproduktion* frem til 1980, og af disse beregninger fremgår det, at man først i løbet af første halvdel af 1970'erne vil kunne regne med at skaffe dækning for de behov for akademisk uddannet arbejdskraft, der i dag eksisterer og i øvrigt kan forudses. Skal man inden for de øvrige sektorer, der anvender akademisk uddannet arbejdskraft have sine mest påtrængende behov for sådan arbejdskraft dækket, må man derfor vise en vis tilbageholdenhed ved oprettelsen af nye lærerstilling ved de højere uddannelsesinstitutioner i de nærmeste år.

En så hurtig udvidelse af lærerstabene ville i øvrigt kræve en forøgelse af bevillingerne til de

højere uddannelsesinstitutioner, som ligger væsentligt ud over de rammer, der er lagt i det treårige budgetoverslag 1968-69 til 1970-71.

Planlægningsrådet, der i Skitse for udbygningen af de højere uddannelser fastholder sin indstilling af 7. december 1965 om, at der inden år 2000 sandsynligvis vil være behov for nye centre for højere uddannelser ved Ålborg-Nørresundby, Esbjerg-Ribe og Roskilde, fraråder imidlertid — bl. a. under henvisning til manglen på akademisk uddannet arbejdskraft — en hurtig igangsætning af de nye centre. Det anføres i de generelle betragtninger over planlægningens problematik i skitsens Afsnit I, at opbygningen af et center vil lægge beslag på akademisk uddannet arbejdskraft til planlægning, projektering, administration og undervisning i et sådant omfang, at centret først i løbet af en halv snes år vil kunne dimittere kandidater i et omfang, der overstiger det antal, det har lagt beslag på. Planlægningsrådet går da også i skitsen ind for, at man i periodens 1. del samler sig om udbygningen af de allerede eksisterende institutioner, medens man for så vidt angår perioden efter 1975 finder, at det endnu er for tidligt at fremsætte konkrete forslag om, hvornår de nye centre bør oprettes. For så vidt angår spørgsmålet om oprettelse af et center ved Roskilde, finder rådet dog, at det har så nær forbindelse med problemerne omkring udbygningen af Københavns universitet, at det kan blive aktuelt at begynde opbygningen i Roskilde allerede inden 1975.

I bemærkningerne til forslaget til lov om Odense universitet skønnede man i 1964, at der i løbet af 1980'erne ville blive behov for i hvert fald 34-35.000 studiepladser ved universiteterne. Dette forsigtige skøn, finder man nu i planlægningsrådet, var for lavt anslået, idet man som ovenfor anført regner med, at der i 1980 vil være behov for mellem 46.400 og 49.800 studiepladser ved universiteterne og mellem 15.600 og 16.200 studiepladser ved de uddannelser, som i dag er henlagt til de højere læreanstalter, og at dette behov vil stige yderligere i løbet af 1980'erne.

Der er i 1967-68 henholdsvis 19.700, 8.000 og 360 studerende ved universiteterne i København, Århus og Odense, og ifølge undervisningsministeriets økonomisk-statistiske konsultants korttidsprognose vil der i 1972-73 være henholdsvis 28.200, 13.200 og 1.200 studerende ved de tre universiteter.

Tallene viser, at der er et presserende behov for en hurtig udbygning af universiteterne i København og Århus samt i Odense. I København og Århus er der allerede en betydelig pladsmangel, som for visse fags vedkommende — navnlig i Køben-

havn — er af meget alvorlig karakter, men der findes i de to byer en lang række forudsætninger: lærerkræfter, lokaler, biblioteker, forskningsinstitutioner o. s. v., der kan bygges på, når der skal skaffes plads til et stort antal studerende, ligesom de bestående universiteter er de steder, hvor de lærere og forskere, som skal bemande nye centre, i første række skal uddannes. I Odense er man i fuld gang med opbygningen, og dette arbejde må intensiveres, hvis man skal opnå en aflastning af de to andre universiteter.

Med den viden man i dag er i besiddelse af, vil det være urealistisk at bringe Københavns universitet ned på en kapacitet på 12-14.000 studiepladser, således som nævnt i bemærkningerne til lovforslaget om Odense universitet. Skulle en sådan reduktion gennemføres, måtte man henvise et stort antal i Københavnsområdet hjemmehørende studenter til universiteter andet steds i landet med det resultat, at der ville opstå et behov for kollegiebyggeri, der ville ligge væsentlig ud over, hvad man hidtil har forudset. Hertil kommer, at oprettelsen af nye centre på grund af mangelen på kvalificerede lærere ikke bør ske foreløbig, og at nye centre i den første tid efter deres oprettelse ikke vil betyde nogen væsentlig forøgelse af den samlede kapacitet. Det vil derfor ikke være forsvarligt kun at udbygge Københavns universitet til den ovennævnte kapacitet, når det allerede i begyndelsen af 1970'erne vil nå op på et studentertal på over det dobbelte og endnu i lang tid vil komme til at arbejde med en meget kraftig overbelægning. Dispositionsplanudvalget for Københavns universitet foreslår da også i sin betænkning, at *Københavns universitet* udbygges til en kapacitet på 23.000 studerende, og at der sikres universitetet så store arealer, at en yderligere udbygning bliver mulig. Skal Københavns universitet udbygges inden for de arealer, som i dag er reserveret til universitetsformål, vil der ifølge udvalget kun kunne skaffes tidsvarende forhold til 17-18.000 studerende. Planlægningsrådet bygger i sin skitse alternativt på disse to udbygningsmuligheder.

For så vidt angår *Århus universitet*, regner planlægningsrådet med, at dette skal udbygges til en kapacitet på ikke under 12.000 studerende, og af den af Århus universitets dispositionsplanudvalg afgivne rapport fremgår det, at man vil kunne tilvejebringe kapacitet til dette antal, såfremt man får overdraget de op til Universitetsparken grænsende kasernearealer og erhverver et 120-150 ha stort areal i Århus kommunes nordlige del.

Odense universitet foreslås af planlægningsrådet udbygget til en kapacitet på 6.000 studerende i 1980 fordelt med 3.500 inden for den humanistiske,

1.500 inden for den lægevidenskabelige faggruppe, og 1.000 inden for den naturvidenskabelige faggruppe. I planlægningen af Odense universitets udbygning arbejdes der ud fra disse forudsætninger.

Der foreligger således planer om tilvejebringelse af en samlet kapacitet ved de tre bestående universiteter til 41.000 studerende, eller — hvis der ikke stilles yderligere arealer til rådighed for Københavns universitet — 35-36.000 studerende. Heroverfor står et forventet behov i 1980 på mellem 46.400 og 48.900 universitetspladser. Der vil således i ugunstigste fald blive tale om udækket behov på knapt 14.000 pladser. Dette behov foreslår planlægningsrådet delvis dækket ved opbygning af humanistiske, samfundsvidenskabelige og eventuelt naturvidenskabelige faggrupper i Roskilde, hvorfra man vil kunne hente støtte under opbygningen fra Københavns universitet og de mange andre højere uddannelsesinstitutioner, biblioteker, museer, laboratorier o. s. v. i København. Vælger man at udbygge Københavns universitet til 23.000 studerende, må der efter planlægningsrådets opfattelse i løbet af 2. halvdel af 1970'erne tilvejebringes plads til mellem 4 og 8.000 studerende i Roskilde. Vælger man at begrænse udbygningen af Københavns universitets kapacitet til 17-18.000 studerende, må man begynde udbygningen af centret i Roskilde snarest, det vil sige omkring 1970, for at nå op på en kapacitet på mellem 8 og 11.000 studerende.

For så vidt angår de foreslåede centre i Ålborg og ved Esbjerg-Ribe, er rådet af den opfattelse, at disse ikke bør etableres før omkring 1980, idet der dels omkring 1980 må forudses en ny kraftig stigning i efterspørgslen efter højere uddannelse, da en ny række store fødselsårsgange vil være nået op i alderen 18-19 år, dels i sidste halvdel af 1970'erne forventes at være et sådant udbud af akademisk arbejdskraft, at opbygningen af de to nye centre kan sættes i gang uden uheldige virkninger for de bestående højere uddannelsesinstitutioner og de øvrige aftagere af akademisk uddannet arbejdskraft.

Regeringen finder, at det af planlægningsrådet tilvejebragte materiale godtgør, at udbygningen af de højere uddannelser i tiden indtil midten af 1970erne må koncentreres omkring de bestående institutioner. Man lægger herved vægt på, 1) at den herskende mangel på akademisk uddannet arbejdskraft først kan forventes dækket hen imod midten af 1970erne, 2) at oprettelsen af nye institutioner vil kræve en uforholdsmæssig stor indsats af akademisk uddannet arbejdskraft sammenlignet med den aflastning af studenterpresset på de bestående institutioner, som de vil kunne præstere,

3) at de bestående institutioner repræsenterer det grundlag, hvorpå man hurtigst kan gennemføre den udbygning, som er påkrævet for dels at skaffe nye studiepladser til den stigende studentertilgang, dels at uddanne kvalificerede lærere og forskere til bemanning af de nye centre for højere uddannelser, som det kan blive aktuelt at oprette omkring 1980.

I det foreliggende lovforslag har regeringen derfor begrænset sig til at stille forslag om opstilling af bevillingsmæssige rammer for udbygningen af de tre bestående universiteter i tiden indtil 1. april 1976. Spørgsmålet om oprettelse af nye centre og om fastlæggelse af en ny rammebevilling for udbygningen af de højere uddannelser bør efter regeringens opfattelse tages op i rimelig tid, inden den nu foreslåede rammebevilling udløber, og overvejes på grundlag af de til den tid indvundne erfaringer og foreliggende undersøgelser af den kommende udvikling på de højere uddannelsers område. Der vil herved blive fornøden tid til at planlægge nye centres eventuelle oprettelse omkring 1980, jfr. planskitsens side 122, hvori det henstilles, at der mindst 5 år før et nyt centers oprettelse nedsættes en planlægningsgruppe, som kan forberede centrets kommende undervisnings- og forskningsvirksomhed.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Ad § 1.

Planlægningsrådet har i sin opgørelse af investeringsbehovet regnet med, at der i perioden 1967-68 til 1974-75 kan investeres henholdsvis 500, 300 og 181 mill. kr. i udbygningen af universiteterne i København, Århus og Odense baseret på byggepriserne pr. 1. januar 1965 (index 143), medens det samlede investeringsbehov for de tre universiteter indtil 1980 er opgjort til mellem 1.755 og 1.820 mill. kr. afhængig af udviklingen i studentertilgangen — og for Københavns universitets vedkommende den kapacitet et nyt center for højere uddannelse ved Roskilde skal planlægges til. Det bemærkes, at der i de nævnte beløb ikke er inddraget udgifter til arealerhvervelser, midlertidige foranstaltninger og biblioteker. Under hensyn til den usikkerhed, der må herske omkring udviklingen i den sidste del af perioden indtil 1980, finder regeringen ikke, at man nu bør fastlægge de investeringsmæssige rammer for udbygningen af de tre universiteter for en periode, der går længere end til 1975-76. Samtidig finder man, at der allerede eksisterer et så stort udekket arealbehov ved universiteterne, og den yderligere vækst i behovet indtil 1976 kan forudsiges med så stor sikkerhed, at det er

både forsvarligt og påkrævet nu at fastlægge rammer for universitetsinvesteringerne for de kommende finansår til og med finansåret 1975-76.

Til bedømmelse af dette investeringsbehov foreligger foruden planlægningsrådets skitse Dispositionsplanudvalget for Københavns universitets betænkning og den indstilling fra planlægningsrådet om udbygningen af universitetskapaciteten øst for Store Bælt, som knytter sig til denne betænkning, en rapport fra Aarhus universitets dispositionsplanudvalg samt en række beregninger fra Odense universitet og Byggeadministrationen for de højere læreanstalter, jfr. *bilag 3*.

Dispositionsplanudvalget for Københavns universitet opgjorde investeringsbehovet til henholdsvis 755 mill. kr. og 783 mill. kr. fraregnet arealkøb, biblioteker og midlertidige foranstaltninger, medens planskiten har opgjort udgifterne til henholdsvis 910 mill. kr. og 855 mill. kr. Forskellen skyldes navnlig, at udgifterne til undervisningsmateriel og videnskabeligt udstyr er medregnet i planlægningsrådets overslag.

Det er hensigten at anvende 620 mill. kr. — beregnet efter byggepriserne inclusive merværdiafgift i juli 1967 (byggeindex 178), hvilket svarer til 500 mill. kr. efter prisindex 143 pr. 1. januar 1965 — til udbygning af Københavns universitet indtil 1. april 1976, idet ca. 120 mill. kr. heraf ifølge planlægningsrådets indstilling af september 1967 om universitetskapaciteten øst for Store Bælt vil være påkrævet til gennemførelse af midlertidige foranstaltninger for at skabe forsvarlige forhold for de studerende, indtil nye permanente bygninger kan tages i brug, og indtil de nye centre for højere uddannelser kan aflaste Københavns universitet effektivt.

Planlægningsrådet har opgjort investeringsbehovet ved Aarhus universitet til 545-555 mill. kr. (byggeindex 143) incl. undervisningsmateriel og videnskabeligt udstyr, hvoraf 300 mill. kr. skal dækkes inden 1. april 1975, og *Aarhus universitets dispositionsplanudvalg* har i sin rapport af 31. oktober 1967 opstillet en plan for udbygningen indtil 1. april 1976 omfattende investeringer til et samlet beløb af 300 mill. kr. (byggeindex 143) svarende til 373 mill. kr. (byggeindex 178). Udbygningen forudsættes gennemført dels på de kasernearealer, der støder op til Universitetsparken, dels på et 120-150 ha stort areal 3,5 km nord for universitetet. Der forhandles i øjeblikket med Århus kommune om overdragelse af dette areal.

Planlægningsrådet har opgjort investeringsbehovet ved *Odense universitet* til 355 mill. kr. (index 143) svarende til 443 mill. kr. efter index 178 incl.

undervisningsmateriel og videnskabeligt udstyr, men eksklusive bibliotek. Heroverfor står en række beregninger udarbejdet af universitetet og Byggeadministrationen for de højere læreanstalter, hvorefter der skal investeres 430 mill. kr., for at man i 1980 kan have kapacitet til de 6.000 studerende, som er forudsat af planlægningsrådet; i dette tal indgår universitetsbiblioteket, men ikke udgifter til undervisningsmateriel og videnskabeligt udstyr. I tiden indtil 1. april 1976 foreslås der afsat 257 mill. kr. (index 178) til udbygning af Odense universitet. Af dette beløb påregnes 150 mill. kr. investeret inden udgangen af finansåret 1971-72 for at gøre det muligt at rømme de lejede lokaler i Odense Teknikum i 1971, og at gennemføre undervisningen til 2. del af det lægevidenskabelige studium. Når en så forholdsvis stor del af investeringerne forudsættes gennemført i den første del af perioden, skyldes det bl. a., at der skal gennemføres omfattende jordarbejder, som også vil være grundlaget for senere etaper af byggeriet. I investeringsbeløbet indgår i øvrigt såvel opførelse af de institutter ved Odense Amts og Bys Sygehus, hvortil der er givet bevilling, jfr. finansudvalgets skrivelse af 8. august 1967 (aktstykke nr. 423) som byggeri på universitetsarealet og midlertidige foranstaltninger i form af barakker.

De nævnte beløb: 620 mill. til Københavns universitet, 373 mill. kr. til Aarhus universitet og 257 mill. kr. til Odense universitet vil blive søgt bevilget på de årlige finanslove, efterhånden som projekteringen og de enkelte byggearbejder skrider frem, ligesom beløb, der ikke kan anvendes ved et universitet, skal kunne anvendes til fremme af udbygningstempoet ved et andet. Beløbsrammerne er beregnet efter byggepriserne i juli 1967, men forudsættes reguleret under hensyn til udviklingen i byggeeffektivitet og omkostningsniveau.

Udgifter til arealerhvervelser indgår ikke i beløbsrammerne, men bevilling hertil vil blive søgt særskilt i det enkelte tilfælde.

Planlægningsrådet har i sin indstilling af september 1967 foreslået, at der nedsættes et særligt planlægningsudvalg under Københavns universitet til planlægning af den meget omfattende og langvarige udbygning, der forestår. Aarhus universitets dispositionsplanudvalg foreslår i sin rapport ligeledes, at der nedsættes et planlægningsudvalg ved Aarhus universitet. Ved Odense universitet er et sådant udvalg allerede nedsat og sekretariatsmæssig bistand tilvejebragt.

Regeringen finder disse forslag velbegrundede. Udbygningen vil kræve en omhyggelig planlægning, for at man kan gøre sig klart, i hvilken rækkefølge

de enkelte fags udbygningsbehov skal dækkes, hvorledes man kan omdisponere planerne, når uforudsete vanskeligheder opstår o. s. v. Disse udvalg vil have behov for sagkyndig sekretariatsbistand og udgifterne til disse sekretariater i København og Århus anslås i øjeblikket til henholdsvis 250-300.000 kr. og 150-200.000 kr. årlig, også for Odense universitets vedkommende må en merudgift til dette formål påregnes.

Ad § 2.

I betænkningen fra *Dispositionsplanudvalget for Københavns universitet* foreslås det lægevidenskabelige fakultets udbygning gennemført ved Rigshospitalet og på Blegdamskospitalets grund, der i henhold til påtegning af 15. september 1964 på overenskomst af 31. januar 1939 mellem staten og Københavns kommune vedrørende etablering af sameje vedrørende Amager Fælled m. v. skal overdrages til staten. Der er herved lagt vægt på fakultetets nære tilknytning til Rigshospitalet, i hvis nybyggeri der i disse år investeres meget betydelige beløb. Dispositionsplanudvalget foreslår endvidere, at det matematisk-naturvidenskabelige fakultets naturhistorisk-geografiske faggruppes udbygningsbehov dækkes på Nørre Fælled og ved indretning af Danmarks tekniske Højskoles hidtidige bygninger ved Sølvtorvet og på Øster Voldgade, idet man herved tager hensyn til de betydelige investeringer, der allerede er foretaget i faggruppens bygninger på Nørre Fælled, og det ønskelige i at holde faggruppen samlet inden for et begrænset område. *Planlægningsrådet* har i sin indstilling af september 1967 om udbygning af universitetskapaciteten øst for Store Bælt erklæret sig enig i disse placeringer, og *regeringen* finder også, at denne løsning af det lægevidenskabelige fakultets og den naturhistorisk-geografiske faggruppes udbygningsproblemer er den rigtige.

For så vidt angår universitetets øvrige dele, herunder det teologiske, det rets- og statsvidenskabelige samt det filosofiske fakultet og den matematisk-fysiske faggruppe finder *dispositionsplanudvalget* ikke, at det er muligt at sikre disse tilfredsstillende forhold og udviklingsmuligheder inden for de arealer, der er udlagt til universitetsformål, idet udvalget ikke finder en permanent udbygning i kvarteret omkring Frue Plads ønskelig. Udvalget har derfor foreslået, at der sikres et areal på 300-500 ha ved Høje Tåstrup, hvor udbygningen af de øvrige dele af universitetet, herunder de ovennævnte fakulteter og den matematisk-fysiske faggruppe skal ske, og hvor en fuldstændig

samling af universitetet vil blive mulig på meget langt sigt.

Efter at dispositionsplanudvalget havde afgivet sin betænkning, blev der peget på nye muligheder for at tilvejebringe yderligere arealer til universitetsformål i selve København. Disse arealmuligheder er dels de arealer, som vil indvindes ved en inddæmning af Kalveboderne, dels området nord for Nørre Fælled, hvor der i dag er blandet industri- og boligbebyggelse og kolonihaver, og hvor man vil have mulighed for at skabe en forbindelse mellem universitetsanlæggene på Nørre Fælled og de til universitetsformål udlagte militære arealer ved Svane-møllen (Vognmandsmarken og Ryvangen).

Planlægningsrådet har i sin indstilling af september 1967 hverken enigt eller ved et flertal kunnet anbefale dispositionsplanudvalgets udflytningsforslag, idet det største mindretal dog støtter planen. Et andet mindretal finder, at Københavns universitet bør forblive i selve København, og at de arealmuligheder, som efter afgivelsen af Dispositionsplanudvalgets betænkning er kommet ind i billedet, bør undersøges grundigt. Selvom disse nye arealer, om de viser sig egnede, ikke skulle muliggøre en så omfattende udbygning som forudsat af dispositionsplanudvalget, mener dette mindretal, at Københavns universitets udbygning bør baseres på dem, og at den yderligere fornødne kapacitet bør tilvejebringes gennem en hurtig opbygning af centret ved Roskilde til en betydelig kapacitet.

Under disse omstændigheder har regeringen anset det for nødvendigt at lade iværksætte en nærmere undersøgelse af de faktiske muligheder for at gennemføre en udbygning af Københavns universitet på de nævnte nye arealer i selve København. Denne undersøgelse er forudsat afsluttet i løbet af sommeren 1968, og når resultatet foreligger, agter regeringen i folketingssamlingen 1968-69 at fremsætte lovforslag om, hvor udbygningen af de øvrige dele af Københavns universitet skal gennemføres, og om erhvervelse af de fornødne arealer.

Spørgsmålet om oprettelse af et nyt universitetscenter øst for Store Bælt må ses i sammenhæng med resultatet af denne undersøgelse.

Regeringen lægger afgørende vægt på, at de dele af udbygningsplanen for Københavns universitet, hvorom der har været almindelig enighed i såvel dispositionsplanudvalget som planlægningsrådet, kan gennemføres uden forsinkelse uafhængigt af de foran nævnte undersøgelser. Der tænkes herved i første række på udbygningen af det lægevidenskabelige fakultet og det matematisk-naturvidenskabelige fakultets naturhistorisk-geografiske faggruppe på arealerne ved Rigshospitalet og ved Nørre Fælled samt i Danmarks tekniske Højskoles tidligere anlæg ved Sølvtorvet og på Øster Voldgade.

Når der i denne paragraf er anvendt betegnelsen fakultet, skyldes det, at det er den i dag kendte enhedsbetegnelse ved Københavns universitet, og der er derved ikke taget stilling til det af universitetsadministrationsudvalget i dets betænkning II stillede forslag om at erstatte fakulteterne af et større antal mindre faggrupper.

Ad § 3.

Såvel i planlægningsrådets skitse som i Dispositionsplanudvalget for Københavns universitets betænkning, i Aarhus universitets rapport som i planerne for Odense universitets udbygning jfr. bilag 3 er det forudsat, at udbygningen af de tre universiteter skal fortsætte efter 1976.

Det er hensigten, når man har fået klarhed over, hvilke ændringer der vil blive gennemført inden for de højere uddannelsers struktur, og når der kan foreligge mere sikre prognoser for studentertallets udvikling i den sidste halvdel af 1970'erne, at fremsætte lovforslag om de bevillingsmæssige rammer for universitetsudbygningen efter 1. april 1976. Et sådant lovforslag forudsættes fremsat senest i folketingssamlingen 1974-75.

BILAGSFORTEGNELSE

- Bilag 1. Beretning af 30. september 1966 fra udvalget angående forslag til lov om centre for højere uddannelser.
- Bilag 2. Beretning af 2. oktober 1967 fra udvalget angående forslag til lov om centre for højere uddannelser.
- Bilag 3. Redegørelse for planerne for Odense universitets udbygning.

Bilag 1.

Beretning fra udvalget angående forslag til lov om centre for højere uddannelser.

(Afgivet den 30. september 1966).

Udvalget har holdt 6 møder og har herunder sammen med undervisningsministeren foretaget besigtigelse af universiteterne i København, Odense og Århus. Fra ministeren er modtaget materiale til belysning af problemer i forbindelse med lovforslaget.

Der er i udvalget modtaget henvendelser fra Egnsudviklingsudvalget for Maribo Amt og fra Holstebro byråd.

Udvalget har ikke kunnet afslutte sine overvejelser inden folketingsårets udløb.

Et *flertal* (udvalget med undtagelse af Stetter) ønsker dog allerede nu at fremhæve, at lokalesituationen ved universiteterne i København og Århus er af en sådan beskaffenhed, at det må anses for bydende

nødvendigt snarest at søge gennemført sådanne foranstaltninger ved disse institutioner, at en virkelig afhjælpning tilvejebringes.

Et *mindretal* (Stetter) kan anerkende, at lokalesituationen ved universitetet i København er af en sådan beskaffenhed, at det må anses for nødvendigt at søge gennemført sådanne foranstaltninger, at en afhjælpning kan tilvejebringes, men må forbeholde sig sin stilling med hensyn til lokalesituationen ved universitetet i Århus, indtil planlægningsrådet for de højere uddannelser har tilendebragt sine overvejelser vedrørende den fremtidige uddannelsesstruktur.

P. u. v.

Søgaard,
formand.

Bilag 2.

Beretning fra udvalget angående forslag til lov om centre for højere uddannelser.

(Afgivet den 2. oktober 1967).

Udvalget har holdt 4 møder og har herunder haft 2 samråd med undervisningsministeren, som endvidere skriftligt har besvaret spørgsmål fra udvalget og fremsendt notater til belysning af spørgsmål vedrørende lovforslaget.

I et af møderne har professor Nils Ahrbom, Stockholm, der var medlem af dommerkomiteen for idékonkurrencen om Odense universitet, gennemgået vinderprojektet i Odensekonkurrencen.

Formanden og ordførerne i udvalget har sammen med undervisningsministeren og embedsmænd fra undervisningsministeriet foretaget en rejse til Tyskland og Frankrig, hvorunder en række tyske og franske universiteter er besøgt: Bochum universitet, Konstanz universitet, Sorbonne-universitetets filial i Nanterre og universitetet i Amiens.

Der er i udvalget modtaget skriftlige

henvendelser fra Dansk Ingeniørforening — Lolland-Falster afdeling, Dansk Ingeniørforenings afdeling for Syd- og Vestsjælland, Lolland-Falsters Salgs- og Reklameforening, Møns Turistforening, Nakskov Turistforening, Næstved købstadkommune, Præstø kommune, Rødby købstadkommune, Stege købstadkommune, Turistforeningen for Faxe og Omegn, Turistforeningen for Korsør og Omegn, Turistforeningen for Nykøbing F. og Omegn, Turistforeningen for Præstø og Omegn, Turistforeningen for Sakskøbing og Omegn, Vordingborg byråd og Vordingborg Turistforening.

Udvalget har afventet den af planlægningsrådet for de højere uddannelser udarbejdede skitse for udbygningen af de højere uddannelser, som imidlertid først er fremkommet på et så fremskredent tidspunkt, at udvalget allerede af den grund ikke har været i stand til at afslutte sit arbejde.

P. u. v.

Niels Matthiasen,
formand.

UNDERVISNINGSMINISTERIET

Bilag 3.

16. november 1967.

Redegørelse for planlægningen af Odense universitets udbygning.

Ved lov nr. 200 af 16. juni 1962 bemyndigedes undervisningsministeren til at godkende oprettelsen af et lægevidenskabeligt fakultet i Odense. Umiddelbart efter nedsattes et udvalg til forberedelse af fakultets oprettelse, og dette udvalg gik i gang med at undersøge de arealmæssige muligheder for at placere fakultetet i tilknytning til Odense Amts og Bys Sygehus, idet man dog også skulle tage hensyn til mulighederne for at samarbejde med den veterinær- og landbohøjskole, som landbrugsministeren ved lov nr. 154 af 31. maj 1961 var blevet bemyndiget til at oprette i Odense.

Under behandlingen af lovforslaget om oprettelse af et lægevidenskabeligt fakultet blev der givet udtryk for det ønskelige i, at spørgsmålet om, hvor andre kommende universiteter skulle placeres, blev behandlet i et ministerielt udvalg. Et sådant udvalg — universitetsplanlægningsudvalget — blev kort efter nedsat, og i december 1963 afgav udvalget indstilling om, at der, foruden det lægevidenskabelige fakultet, blev placeret et humanistisk og senere et naturvidenskabeligt fakultet i Odense. På grundlag af denne indstilling og et af undervisningsministeren derom fremsat lovforslag vedtoges lov nr. 190 af 4. juni 1964 om oprettelse af et universitet i Odense. Umiddelbart efter lovens vedtagelse ændredes kommissoriet for det førstnævnte udvalg vedrørende oprettelsen af et lægevidenskabeligt fakultet til at omfatte et egentligt universitet, og medlemskredsen blev samtidig udvidet.

Forudsætningerne for udvalgets arbejde var derved blevet ændrede, bl. a. fordi det lægevidenskabelige fakultets bygninger — bortset fra institutterne for almindelig patologi, patologisk anatomi og retsmedicin, som af funktionelle grunde må placeres umiddelbart op til sygehuset — under hensyn til et samarbejde med det kommende naturvidenskabelige fakultet og den kommende veterinær- og landbohøjskole, nu skulle placeres på et areal i Odenses sydøstlige udkant ved siden af det til landbohøjskolen udlagte areal.

I september 1964 ansattes en administrator for Odense universitet, og 1. december s. å. etableredes en universitetsadministration i Odense. Under hensyn til det stadig stigende studenterpres på universiteterne i København og Århus samledes udvalgets og administrationens bestræbelser om hurtigt at få en undervisning til skoleembeds-eksamen og lægevidenskabelig eksamen i gang i midlertidige lokaler.

Den eneste virkelig anvendelige løsning viste sig at være at lade det sidste afsnit af Odense Teknikums nybygning opføre straks, selv om teknikum først ville få brug for det i 1971, og at lade universitetet leje afsnittet så længe. Den 25. maj 1965 bevilgede finansudvalget et rente- og afdragsfrit statslån til delvis dækning af udgifterne ved det nævnte byggeafsnits opførelse, og umiddelbart efter begyndte byggeriet. Dette byggeri blev færdigt så betids, at Odense universitet den 1. september 1966 kunne optage 183 studerende, og i 1967-68 er antallet af studerende nået op på 350.

Jævnside med forberedelsen af undervisningens påbegyndelse i de midlertidige lokaler arbejdede man med planerne til universitetets permanente bygninger. De arealer, hvor universitetets institutter for almindelig patologi, patologisk anatomi og retsmedicin skal opføres i tilknytning til Odense Amts og By's Sygehus, er fastlagt, og ved skrivelse af 8. august 1967 (aktstykke nr. 423) har finansudvalget bevilget 20.864.000 kr. til opførelse og indretning af det patologisk-anatomiske institut, der, indtil det øvrige institutbyggeri kan stå færdigt, tillige skal huse almindelig patologi og retsmedicin.

Den 22. juni 1965 bevilgede finansudvalget 515.000 kr. til afholdelse af en nordisk idékonkurrence om udformningen af et center for højere uddannelse og forskning i Odense, og den 16. februar 1966 tiltrådte finansudvalget, at der blev sikret et samlet areal på 475 ha incl. det areal, der allerede står

til disposition for den kommende veterinær- og landbohøjskole.

Idékonkurrencen blev udskrevet den 11. marts 1966 og den 21. november s. å. forelå dommerkomiteens afgørelse.

1. præmien blev vundet af arkitektfirmaet Krohn & Hartvig Rasmussen, og undervisningsministeren har efter aftale med landbrugsministeren og ministeren for kulturelle anliggender anmodet dette arkitektfirma om at forestå projekteringen med henblik på senere bebyggelse af konkurrencearealet, dog således at der over for firmaet er taget forbehold om det kommende byggeris omfang og udbygningstakten. Arkitektfirmaet har siden i samarbejde med Odense universitet og Byggeadministrationen for de højere læreanstalter gennemført en række praktiske og tekniske undersøgelser som indledning til det egentlige programmerings- og projekteringsarbejde.

Undervisningsministeren har til at forestå planlægningen af udbygningen af centret for højere uddannelse og forskning i Odense og forestå opførelsen af de nødvendige anlæg ved centret nedsat et kontaktudvalg bestående af repræsentanter for undervisningsministeriet, boligministeriet, landbrugsministeriet, ministeriet for kulturelle anliggender, Odense universitet og Odense universitets bibliotek, ligesom han har nedsat et et fællesudvalg bestående af det af Odense universitet nedsatte planlægningsudvalg og repræsentanter for Byggeadministrationen for de højere læreanstalter og for boligministeriet. Endvidere deltager repræsentanter for Odense kommune i de to udvalgs møder efter behov.

Kontaktudvalget har til opgave at koordinere arbejdet i de i opbygningen af Odense-centret implicerede ministerier i forbindelse med de organer, som er direkte beskæftiget med opbygningsarbejdet.

Fællesudvalget skal medvirke ved opstillingen af byggeprogrammer og ved udarbejdelsen af forslag til byggeriets opdeling i etaper samt tidsplaner for de enkelte etaper.

På grundlag af planlægningsrådets forslag i Skitse for udbygning af de højere uddannelser i tiden indtil 1980 om, at der skal være kapacitet til 3.500 studerende inden for den humanistiske, 1.500 inden for den lægevidenskabelige og 1.000 inden for den natur-

videnskabelige faggruppe i 1980, har byggeadministrationen beregnet, at der til den tid skal være godt 160.000 m² bruttoetagerareal til rådighed incl. bibliotek, fællesanlæg og institutter ved Odense Amts og By's Sygehus.

Udgifterne herved er beregnet til 430 mill. kr. baseret på byggeudgifterne i juli 1967 (index 178).

Heroverfor står de af planlægningsrådet beregnede udgifter på 355 mill. kr. baseret på byggeudgifterne pr. 1. januar 1965 (index 143) svarende til 443 mill. kr. baseret på byggeudgifterne i juli 1967 (index 178). De to beløb — 430 mill. kr. og 443 mill. kr. — er dog ikke umiddelbart sammenlignelige, idet byggeadministrationen har medtaget udgifterne til universitetsbiblioteket og holdt udgifterne til undervisningsmateriel og videnskabeligt udstyr uden for, medens planlægningsrådet har medregnet undervisningsmateriel og videnskabeligt udstyr og holdt universitetsbiblioteket uden for beregningen.

For så vidt angår perioden indtil efteråret 1972, regner man foreløbig med at have opført ca. 30.000 m² bruttoetageareal på konkurrencearealet og 6.000 m² bruttoetageareal ved Odense Amts og By's Sygehus. Udgifterne hertil incl. undervisningsmateriel og videnskabeligt udstyr anslås til 150 mill. kr. (byggeindex 178). Udgifter til byggemodning, terrænarbejder og fællesanlæg på konkurrencearealet indgår i dette beløb med 40 mill. kr. I den resterende del af perioden indtil 1. april 1975 vil yderligere ca. 35.000 m² kunne færdiggøres, og udgifterne hertil anslås til 104 mill. kr. (byggeindex 178). Lægger man hertil 3 mill. kr. til midlertidige foranstaltninger i form af barakker, der vil blive nødvendige i de nærmeste år, fordi kapaciteten i de lejede lokaler i Odense Teknikum vil blive utilstrækkelige, når man op på 257 mill. kr., som i bemærkningerne til § 2 i lovforslaget påregnes anvendt i Odense i tiden indtil 1. april 1975. Forudsætter man byggerytmen opretholdt efter 1. april 1975, vil der kunne opføres ca. 20.000 m² bruttoetageareal årligt, således at der ved begyndelsen af undervisningsåret 1980-81 i alt vil stå ca. 165.000 m² færdig svarende til den kapacitet, der er regnet med i planlægningsrådets skitse.